

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командувач Повітряних Сил
Збройних Сил України
генерал-лейтенант

Микола ОЛЕЩУК

20 р.

ПЛАН-ПРОГРАМА

курсу підвищення кваліфікації з питань методичної майстерності

Харків
2023

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

ПЛАН-ПРОГРАМИ

курсу підвищення кваліфікації з питань методичної майстерності

Міністерство оборони України

ПОГОДЖЕНС

Директор Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України

Володимир МІРНЕНКО

“ ”

Генеральний штаб Збройних Сил України

ПОГОДЖЕНО

Начальник Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України

полковник

“ 25 ”

Олександр ВЕРБОВЕНКО

20 р.

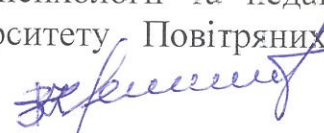
Розроблено і внесено

Голова робочої групи

Начальник кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

полковник

“ ”

Василь КРОТЮК

20 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблена робочою групою:

Голова робочої групи:

полковник КРОТЮК Василь Андрійович, кандидат філософських наук, доцент, начальник кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Члени робочої групи:

працівник ЗСУ КАЛИНОВСЬКИЙ Юрій Юрійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба;

працівник ЗСУ КИСЛИЙ Віталій Дмитрович, кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

працівник ЗСУ ТЕЛЮКОВ Сергій Миколайович, кандидат технічних наук, старший викладач кафедри тактики та загальновійськових дисциплін Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

ЗМІСТ

1.	Організаційно-методичні вказівки	5
2.	Розподіл годин за навчальними дисциплінами (предметами навчання).....	6
3.	Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи.....	7
4.	Актуальні проблеми психології вищої зійськової школи.	15
5.	Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі.....	24
6.	Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої школи.....	33
7.	Проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MOODLE.....	41

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Навчальна план-програма є єдиним документом, яким визначається зміст, методика підготовки та вимоги до підготовки науково-педагогічних працівників (офіцери та працівники Збройних Сил України), які не навчалися в ад'юнктурі, мають педагогічний стаж до двох років, в якому узагальнюється зміст навчання слухачів курсів підвищення кваліфікації та вимоги до порядку його оцінювання.

Тривалість навчання на курсах 8 тижнів. Виходячи з розрахунку 6-ти годин занять за розкладом щоденно, загальний бюджет навчального часу складає відповідно 240 годин занять під керівництвом науково-педагогічного працівника (з них 4 години на комплексний випускний екзаме́н) та 180 годин самостійних занять (з них 11 годин на підготовку до комплексного випускного екзаме́ну).

На основі план-програми на кафедрах розроблюються плани проведення занять та методичні розробки для кожного навчального заняття.

Послідовність вивчення навчальних тем в середині навчальних дисциплін (та між темами навчальних дисциплін) визначається міждисциплінарними зв'язками, які передбачають логічну послідовність вивчення ключових тем навчальних дисциплін і використовуються кафедрами для управління процесом навчання.

Реалізація міждисциплінарних зв'язків здійснюється у розкладі занять, що коригується за підсумками вхідного та поточного контролів.

Вхідний контроль передбачає проведення опитування та проведення тестування для визначення залишкового рівня знань за фахом, що визначаються кафедрою, яка здійснює випуск тих, хто навчався на курсах підвищення кваліфікації (профільною кафедрою).

Для досягнення необхідного рівня практичних умінь та навичок планується проведення групових і практичних занять з використанням навчальної бази університету, не менше 60% від загального часу підготовки.

З дисциплін, що вивчаються на курсах підвищення кваліфікації, слухачі виконують дві контрольні роботи. Підсумковий контроль здійснюється на комплексному випускному екзаме́ні (далі - КВЕ). Комплексний випускний екзаме́н проводиться методом тестування, який повинен передбачати комплексну перевірку знань та умінь тих хто навчається з усіх дисциплін підготовки.

Загальний обсяг план-програми складає 14 кредитів ЄКТС (420 годин). Кількість календарних днів навчання, час для проведення комплексного випускного екзаме́ну та його форма можуть бути змінені відповідно до вимог Міністра оборони України, Начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

2. РОЗПОДІЛ ГОДИН ПО НАВЧАЛЬНИМ ДИСЦИПЛІНАМ (ПРЕДМЕТАМ НАВЧАННЯ)

№ з/п	Перелік навчальної дисципліни (предмету навчання)	Загальний обсяг (годин)		
		всього	аудиторних	самостійної роботи
1.	Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи	90	60	30
2.	Актуальні проблеми психології вищої військової школи	90	60	30
3.	Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі	75	46	29
4.	Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої школи	60	30	30
5.	Проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MOODLE	90	40	50
Комплексний випускний екзамен		15	4	11
Всього годин		420	240	180

3. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН (ПРЕДМЕТІВ НАВЧАННЯ)

Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи

Загальна мета навчальної дисципліни (предмету навчання):

Метою дисципліни є формування та упорядкування уявлень щодо стану і перспектив розвитку вищої військової освіти в Україні та за кордоном, загальної педагогіки та педагогіки вищої військової школи; обґрунтування та засвоєння сучасних і перспективних концепцій навчання, способів управління навчально-пізнавальною діяльністю курсантів (слухачів), забезпечення та контроль ефективності їх підготовки.

За результатами визчення навчальної дисципліни слухачі повинні будуть бути:

здатними до проведення навчальних занять на високому методологічному, дидактичному та методичному рівнях із доцільним добром змісту освіти, методів, організаційних форм, дидактичних засобів та технологій навчання;

здатними до неперервного професійного саморозвитку, самовиховання, самоосвіти та самовдосконалення, взаємодії та спілкування в різних психолого-педагогічних умовах;

Знати:

методи формування сучасного педагогічного мислення, творчого ставлення до діяльності викладача ВВШ;

дидактичні основи сучасних технологій навчання, уміння їх застосовувати та добирати оптимальні форми і методи навчання та виховання з використанням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

Демонструвати навички визначення складових навчального процесу та розробки на цій основі навчальних занять із застосуванням різних технологій навчання (активних, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних тощо).

Організаційно-методичні вказівки:

Предметом дисципліни є закономірності освітнього процесу у вищій військовій школі, вона є базовою для вдосконалення знань науково-педагогічних працівників та формування умінь і навичок використання набутих знань на практиці.

Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях з соціально-гуманітарних дисциплін, отриманих слухачами курсів під час навчання на першому і другому рівнях вищої освіти.

Вивчення дисципліни пов'язується з вивченням дисциплін: “Актуальні проблеми психології вищої військової школи”, “Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі”,

“Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої військової школи”, “Гроєктування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MOODLE”.

Військово-професійна спрямованість вивчення навчальної дисципліни забезпечується шляхом підготовки науково-педагогічних працівників вищої військової школи до організації навчально-виховного процесу, проведення навчальних занять, управління ефективністю навчання з використанням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

На заняттях використовуються активні форми та методи навчання з урахуванням світового педагогічного досвіду. Навчальний процес з дисципліни повинен виходити з того, що слухачі курсів не мають фундаментальної педагогічної освіти, і бачити головну мету у формуванні основ педагогічного мислення.

Дисципліна вивчається на лекційних, семінарських та практичних заняттях.

Під час проведення лекційних занять обговорюються актуальні проблеми сучасної педагогіки, стан і тенденції розвитку національної і світової педагогічної науки, сучасні педагогічні проблеми у національній системі вищої військової освіти в умовах збройної агресії росії проти України та шляхи їх вирішення.

На семінарських заняттях проводиться обговорення найбільш актуальних питань теми.

На практичних заняттях організовується детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального використання слухачем згідно з поставленим завданням. здійснюється формування у слухачів курсів навичок проведення різних форм навчальних занять відповідно до навчальної програми.

Усі заняття проводяться з обов'язковою практичною складовою (обміном досвідом, виконанням ситуативних індивідуальних завдань) на навчально-матеріальній базі кафедри психології та педагогіки, де слухачі виконують ролі як здобувачів освіти, так і керівників занять.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у перевірці слухачами набутих знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

- вхідний контроль;
- поточний контроль;
- модульний (рубіжний);
- підсумковий контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення рівня знань слухачів за фахом, їх підготовленості до її вивчення. Форму контролю обирає викладач (тестування, опитування).

Поточний контроль здійснюється для перевірки ходу і якості засвоєння навчального матеріалу у період навчання, стимулювання навчальної праці слухачів і вдосконалення методики проведення занять. Результати поточного контролю є основною інформацією під час проведення модульного контролю і при визначенні підсумкової оцінки. Він проводиться в ході всіх видів занять у формі усного опитування та перевірки самостійного виконання навчальних завдань, за формою, яку обирає викладач.

Модульний (рубіжний) контроль проводиться після вивчення логічно завершеної частини (блоку змістових модулів) програми навчальної дисципліни під час проведення семінарських занять у формі письмового опитування та виступів слухачів при обговоренні питань, контрольної роботи.

Підсумковий контроль за навчальною дисципліною проводиться у складі комплексного випускного екзамену. Форма проведення підсумкового контролю комбінована, зміст і структура складових екзаменаційних тестів (контрольних завдань) за навчальною дисципліною визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів навчальних досягнень за навчальною дисципліною здійснюється за 100-бальною шкалою, за шкалою ЄКТС та національною шкалою згідно табл. 1.

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: 100-бальна, ECTS та національна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
80 - 89	B	дуже добре	
65 - 79	C	добре	
55 - 64	D	задовільно	
50 - 54	E	достатньо	
35 - 49	FX	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	неприйнятно	

Обов'язковою умовою задовільної атестації за підсумками вивчення навчальної дисципліни є відсутність заборгованостей за модульними контролюями. З разі наявності академічних заборгованостей за дисципліну слухач до підсумкового контролю не допускається.

Слухачі, які мають заборгованості з поважних причин, ліквідують академічну заборгованість у термін, встановлений начальником університету.

Інформаційно-методичне забезпечення:

Нормативно-правові акти

1. Закон України “Про вищу освіту”, від 01.07.2014 р. (з чинній редакції).
2. Закон України “Про освіту”, від 5 вересня 2017 року №2145-VII. (в чинній редакції)
3. Державні та відомчі нормативно-правові акти, що стосуються питань організації освітньої діяльності.

Основна література

4. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. - 240 с.
5. Кротюк В.А., Кислий З.Д., Яндола К.О. Педагогіка вищої школи у схемах та таблицях. – Х.: ХНУПС, 2021. – 195 с.
6. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. / І. Стражнікова – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. - 120 с.
7. Вітченко А.О., Сьодло В.І. Педагогіка вищої військової школи : підручник. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. 504 с.
8. Кротюк В.А. Педагогічні технології та методи навчання у схемах та таблицях : навч.-метод. посіб. / В.А. Кротюк, Н.З. Щокіна, К.О. Яндола. – Харків : ХНУПС ; Колегіум, 2019. – 98 с.
9. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. / В.М. Нагаєв. – Х.: “Стельна типографія”, 2019. – 267 с.
10. Вітченко А.О., Сьодло В.І., Салкуцян С.М. Технології навчання у вищій військовій школі : теорія і практика : навч.-метод. посіб. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2016. 272 с.
11. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В.А. Гладуш, Г.І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.

Додаткова література

12. Кротюк В.А., Яндола К.О. Педагогіка / В.А. Кротюк, К.О. Яндола – Х.: ХНУПС, 2021. – 242 с.

13. Сикорський П. Нова педагогіка / П. Сикорський – Л.: Львівська політехніка, 2021. – 540 с.
14. Навчальний посібник з дисципліни “Педагогіка вищої школи” / Уклад. А.В. Лисенко – Полтава: ПолтНТУ, 2018. – 102с.
15. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З.В. Рябова, І.І. Драч, Н.О. Приходькіна, Н.В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.
- Інформаційні ресурси
16. Національна Академія педагогічних наук України: <http://naps.gov.ua/>
17. Педагогічна та психологічна література. Режим доступу: [http://www.psyh.kiev.ua/Педагогічна та психологічна література \(джерела\)/](http://www.psyh.kiev.ua/Педагогічна та психологічна література (джерела)/)
18. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
19. Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Короленка: <http://koroienko.kharkov.com/>
20. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна: <http://www.librari.univer.kharkov.ua/>

Назви тем та розподіл навчального часу по видах навчальних занять

№ з/п	Види навчальних занять, контрольні заходи	Всього годин	з них		Тема та навчальні питання
			Аудиторних годин	Самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Педагогіка вищої військової школи як наука та навчальна дисципліна.					
1	Лекційне заняття № 1	6	4	-	Заняття 1. Педагогіка вищої військової школи як наука та навчальна дисципліна. 1. Сучасні основні тенденції розвитку вищої освіти. 2. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки, її предмет та завдання. 3. Сучасні концепції навчання.

2			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та додаткову літературу за темою.
Тема 2. Загальна характеристика освітнього процесу у вищій військовій школі.					
3	Лекційне заняття № 2	6	4	-	Заняття 2. Загальна характеристика освітнього процесу у вищій військовій школі. 1. Мета, зміст та організація освітнього процесу у вищій військовій школі. 2. Концепція військової освіти в Україні.
4			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та додаткову літературу за темою.
Тема 3. Підготовка офіцерських кадрів у провідних країнах світу та стан і перспективи розвитку системи вищої військової освіти України.					
5	Лекційне заняття № 3	6	4	-	Заняття 3. Підготовка офіцерських кадрів у провідних країнах світу та стан і перспективи розвитку системи вищої військової освіти України. 1. Система підготовки офіцерських кадрів у провідних країнах світу. 2. Вдосконалення системи військової освіти в Україні за стандартами НАТО в умовах російсько-української війни.
6			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та додаткову літературу за темою.
Тема 4. Зміст вищої військової освіти України.					
7	Лекційне заняття № 4	6	4	-	Заняття 4. Зміст вищої військової освіти України. 1. Процеси закладання та учіння у вищій військовій школі. 2. Основні протиріччя в освітньому процесі вищої військової школи та шляхи їх подолання.
8			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та додаткову літературу за темою.
Тема 5. Організаційні форми навчання у вищій військовій школі.					
9	Лекційне заняття № 5	8	4	-	Заняття 5. Організаційні форми навчання у вищій військовій школі. 1. Сутність і класифікація форм організації навчання. 2. Лекція у вищій школі як провідна форма організації навчання. Вимоги до лекції. 3. Види лекції. Підготовка, проведення та аналіз лекції
10			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
11	Семінарське заняття № 1	4	4	-	Заняття 6. Організаційні форми навчання у вищій військовій школі. 1. Сутність і призначення семінарського та практичного занять. Моделювання та

					проектування групового заняття. Моделювання та проектування групової вправи. 2. Сутнісно-змістова характеристика тактико-стройових занять, АПД (аналіз проведених дій). 3. Інші форми організації навчання.
Тема 6. Методи і засоби навчання у вищій військовій школі.					
12	Лекційне заняття № 6	8	4	-	Заняття 7. Методи і засоби навчання у вищій військовій школі. 1. Педагогічна характеристика методів навчання. 2. Класифікація методів та засобів навчання. 3. Психолого-педагогічні умови застосування методів та засобів навчання, з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців під час воєнного стану.
13			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
14	Семінарське заняття № 2	4	4	-	Заняття 8. Методи і засоби навчання у вищій військовій школі. 1. Активні методи навчання. 2. Методи розвитку критичного мислення. 3. Використання ігрової діяльності в навчанні.
Тема 7. Сучасні освітні технології у вищій військовій школі					
15	Лекційне заняття № 7	8	4	-	Заняття 9. Сучасні освітні технології у вищій військовій школі. 1. Сучасні педагогічні технології навчання. 2. Сучасні освітні технології. 3. Застосування інноваційних технологій навчання в освітньому процесі.
16			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до практичного заняття.
17	Практичне заняття № 1	4	4	-	Заняття 10. Сучасні освітні технології у вищій військовій школі. 1. Коучінг як сучасна педагогічна технологія. 2. Інструменти коучінга в освітньому процесі.
Тема 8. Теоретико-практичні основи самостійної роботи курсантів (студентів)					
18	Лекційне заняття № 8	6	4	-	Заняття 11. Теоретико-практичні основи самостійної роботи курсантів (студентів) 1. Цілі і основні завдання самостійної роботи курсантів (студентів).

					2. Структура і етапи самостійної роботи. Види самостійної роботи. 3. Організація самостійної роботи.
19			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та додаткову літературу за темою.
Тема 9. Педагогічний контроль в освітньому процесі вищої військової школи.					
20	Лекційне заняття № 9	8	4	-	Заняття 12. Педагогічний контроль в освітньому процесі вищої військової школи. 1. Сутність контролю. Об'єкт та функції педагогічного контролю. 2. Види педагогічного контролю: попередній, поточний, наскрізний, підсумковий. 3. Характеристика методів педагогічного контролю.
21			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до практичного заняття.
22	Практичне заняття № 2	4	4	-	Заняття 13. Педагогічний контроль в освітньому процесі вищої військової школи. 1. Поняття тесту та визначення цілей тестування. 2. Застосування цифрових технологій у тестуванні. 3. Самооцінка як форма оцінювання успішності освітньої діяльності.
Тема 10. Актуальні проблеми виховання у вищій військовій школі.					
23	Лекційне заняття № 10	8	4	-	Заняття 14. Актуальні проблеми виховання у вищій військовій школі. 1. Мета, завдання, актуальні проблеми та види виховання. 2. Принципи виховання та шляхи їх реалізації в освітньому процесі. Особливості виховної роботи в умовах воєнного стану. 3. Основні напрями виховання.
24			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до семінарського заняття.
25	Семінарське заняття № 3	4	4	-	Заняття 15. Актуальні проблеми виховання у вищій військовій школі. 1. Загальні методи виховання у ВНЗ. 2. Форми виховної роботи. Масові форми виховної роботи. 3. Самовиховання у вищій військовій школі.
Всього		90	60	30	

Актуальні проблеми психології вищої військової школи

Загальна мета навчальної дисципліни (предмету навчання):

Вивчення дисципліни має за меті сформувати у слухачів курсів систему знань про предмет та актуальні проблеми психології вищої військової школи, розкрити психологічний зміст педагогічної діяльності та проблеми інформаційного обміну у освітньому процесі, сформувати у слухачів курсів на засадах аналізу сучасних психологічних концепцій наукові знання про особистість курсанта (слухача) та курсантський (слухачький) колектив, виробити у слухачів курсів уміння та практичні навички використання психологічних знань у своїй професійній роботі щодо організації та забезпеченні навчальної діяльності як в мирний час так і в умовах воєнного стану.

За результатами вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні будуть бути:

здатними до проведення навчальних занять із доцільним добором змісту освіти, методів, організаційних форм, дидактичних засобів, технологій навчання з урахуванням психологічних особливостей курсантів (слухачів) та досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану;

здатними до неперервного професійного саморозвитку, самовиховання, самоосвіти та самовдосконалення, взаємодії та спілкування в різних психолого-педагогічних умовах.

Уміти:

демонструвати навички визначення складових навчального процесу та розробки на цій основі навчальних занять із застосуванням різних технологій навчання (активних, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних тощо) із врахуванням психологічних особливостей курсантів (слухачів) та досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

демонструвати вміння добирати, аналізувати та узагальнювати інформацію, використовуючи різні джерела, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення, застосовувати різні методи педагогічного співробітництва.

Уміти:

долати професійний стрес та попереджати професійне вигорання.

Організаційно-методичні вказівки:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність і зміст сучасних досягнень психологічної науки щодо особистості, малої групи, військового колективу та практичної роботи в системі виховання і навчання військовослужбовців Збройних Сил України в мирний час та в умовах воєнного стану.

Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях з соціальних-гуманітарних дисциплін, отриманих слухачами курсів під час навчання на першому і другому рівнях вищої освіти.

Вивчення дисципліни пов'язується з вивченням дисциплін: “Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи”, “Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі”, “Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої військової школи”, “Проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MOODLE”.

Військово-професійна спрямованість вивчення навчальної дисципліни забезпечується шляхом розгляду на лекціях, семінарських та практичних заняттях теоретичних положень психологічної науки та прикладних психологічних методик. На заняттях використовуються активні форми та методи навчання з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в арміях провідних країн світу; показом методологічного значення актуальних проблем психології для теорії і практики освітньої діяльності та підвищення ефективності процесу підготовки військових фахівців.

Дисципліна вивчається на лекційних, групових, семінарських і практичних заняттях.

Під час проведення лекційних занять обговорюються актуальні проблеми сучасної психології, стан і тенденції розвитку національної і світової психологічної науки, сучасні психологічні проблеми у національній системі вищої військової освіти та шляхи їх вирішення.

На групових заняттях викладач пояснювально-лекційним методом викладає новий матеріал, методом опитування контролює засвоєння слухачами раніше вивченого матеріалу і домагається його закріплення.

На семінарських заняттях іде обговорення найбільш актуальних питань теми.

На практичних заняттях організовується детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального використання слухачем згідно поставленим завданням, також прищеплення тим, хто навчається, навиків щодо проведення різних форм навчальних занять відповідно до навчальної програми.

Усі заняття проводяться з обов'язковою практичною складовою (обов'язковим обміном досвідом, виконанням ситуативних індивідуальних завдань) на навчально-матеріальній базі кафедри психології та педагогіки де виконують ролі, як здобувачів освіти, так і керівників занять.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у перевірці слухачами набутих знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

вхідний контроль;
поточний контроль;
модульний (рубіжний);
підсумковий контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення рівня знань слухачів за фахом, їх підготовленості до її вивчення. Форму контролю обирає викладач (тестування, опитування).

Поточний контроль здійснюється для перевірки ходу і якості засвоєння навчального матеріалу у період навчання, стимулювання навчальної праці слухачів і вдосконалення методики проведення занять. Результати поточного контролю є основною інформацією під час проведення модульного контролю і при визначенні підсумкової оцінки. Він проводиться в ході всіх видів занять у формі усного опитування та перевірки самостійного виконання навчальних завдань, за формою, яку обирає викладач.

Модульний (рубіжний) контроль проводиться після вивчення логічно завершеної частини (блоку змістових модулів) програми навчальної дисципліни під час проведення семінарських занять у формі письмового опитування та виступів слухачів при обговоренні питань, контрольної роботи.

Підсумковий контроль за навчальною дисципліною проводиться у складі комплексного випускного екзамену. Форма проведення підсумкового контролю комбінована, зміст і структура складових екзаменаційних тестів (контрольних завдань) за навчальною дисципліною визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів навчальних досягнень за навчальною дисципліною здійснюється за 100-бальною шкалою, за шкалою ЄКТС та національною шкалою згідно табл. 1.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
80 - 89	B	дуже добре	
65 - 79	C	добре	
55 - 64	D	задовільно	
50 - 54	E	достатньо	
35 - 49	FX	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	неприйнятно	

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: 100-бальна, ECTS та національна

Обов'язковою умовою задовільної атестації за підсумками вивчення навчальної дисципліни є відсутність заборгованостей за модульними контролями. В разі наявності академічних заборгованостей за дисципліну слухач до підсумкового контролю не допускається.

Слухачі, які мають заборгованості з поважних причин, ліквідують академічну заборгованість у термін, встановлений начальником університету.

Інформаційно-методичне забезпечення:

Нормативно-правові акти

1. Закон України "Про вищу освіту", від 01.07.2014 р. (в чинній редакції).
2. Закон України "Про освіту", від 5 вересня 2017 року №2145-VII. (в чинній редакції).
3. Державні та відомчі нормативно-правові акти, що стосуються питань організації освітньої діяльності.

Основна література

4. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. – Львів: "Новий Світ- 2000", 2022. – 266 с.
5. Сергєєнкова О., Столярчук О. та ін. Психологічна педагогіка / О. Сергєєнкова, О. Столярчук. – Центр начальної літератури, 2019. – 168 с.
6. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – Київ : Каравела, 2016. – 360 с.
7. Психологія викладацької роботи : підручник / Т.М. Траверсе ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка.

Кафедра соціальної психології. - К. : Науковий світ, 2009. - 269 с.

8. Гулецька Я.Г., Коломієць С.С. Педагогіка та психологія вищої школи: електронний навчальний посібник /Я.Г. Гулецька, С.С. Коломієць – К.: НТУУ КП, 2011. – 250 с.
9. Дуткевич Т.В., Максимчук Н.П. Психологія вищої школи (курс лекцій): Навчальний посібник. — Кам'янець-Подільський, 2010. — 158 с.

Додаткова література

10. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2015. – 254 с.
11. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2004. – 336 с.
12. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки: Навчальний посібник / Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І.; за заг. ред. академіка О.Г. Мороза. - К.: НПУ, 2006. – 208 с.
13. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту “Україна”, 2006. – 402 с.
14. Подоляк Я.В. Психологія службової діяльності сержанта [Текст] : навч. посіб. / Я.В. Подоляк / МО України, Харків. ун-т Повітряних Сил ім. І. Кожедуба. – Харків : ХУПС ім. І. Кожедуба, 2016. – 60 с. – Бібліогр.: 59 с.
15. Комплексна методика психодіагностики індивідуально-психологічних властивостей військовослужбовців за допомогою комп'ютерних психодіагностичних програм “Діагност”, “Хвиля”, “Хвиля-2” [Текст] : навч.-метод. посіб. / А.Л. Злотніков, В.Д. Кислий, Д.М. Кислинська, Д.П. Приходько / М-во оборони України, ХУПС ім. І. Кожедуба. – Харків : ХУПС ім. І. Кожедуба, 2015. – 91 с.
16. Неурова А.Б. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей та якостей особистості [Текст] : навч.-метод. посіб. / А.Б. Неурова, О.С. Калінус, Т.Л. Грицевич / Нац. ак. сухопутних військ. – Львів : НАСВ, 2016. – 180 с.
17. Основні терміни та визначення для військвого психолога [Текст] : навч.-метод. посіб. / А.Л. Злотніков, В.Д. Кислий, Д.М. Кислинська [та ін.] / М-во оборони України, Харків. ун-т Повітряних Сил ім. І. Кожедуба. – Харків : ХУПС ім. І. Кожедуба, 2016. – 53 с.

Інформаційні ресурси

18. Національна Академія педагогічних наук України: <http://naps.gov.ua/>
19. Педагогічна та психологічна література. Режим доступу: [http://www.psyh.kiev.ua/Педагогічна та психологічна література \(джерела\)/](http://www.psyh.kiev.ua/Педагогічна та психологічна література (джерела)/)
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
21. Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Королєнка: <http://korolenko.kharkov.ccm/>

22. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім В.Н. Каразіна:
<http://www.librari.univer.kharkov.ua>

Назви тем та розподіл навчального часу по видам навчальних занять

№ з/п	Види навчальних занять, контрольні заходи	Всього годин	З них		Тема та навчальні питання
			Аудиторних годин	Самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет і завдання психології вищої військової школи.					
1	Лекційне заняття № 1	8	4	-	Заняття 1. Предмет і завдання психології вищої військової школи. 1. Предмет психології вищої військової школи. 2. Методологічні основи і методи психології вищої військової школи. 3. Завдання психології вищої військової школи в умовах збройної агресії росії проти України.
2			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
3	Семінарське заняття № 1	4	4	-	Заняття 2. Предмет і завдання психології вищої військової школи. 1. Значення професій типу "людина-людина" для сучасного суспільства. 2. Загальні особливості діяльності та вимоги у професіях типу "людина-людина". 3. Вимоги до педагогічної діяльності у вищій зійськовій школі та особливості організації з умовах воєнного стану.
Тема 2. Психологія навчальної діяльності курсантів.					
4	Лекційне заняття № 2	7	4	-	Заняття 3. Психологія навчальної діяльності курсантів. 1. Увага: її властивості, види. 2. Процеси і види пам'яті.

					3. Мислення в освітньому процесі вищої військової школи. 4. Розвиток інтелекту.
5			-	3	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
6	Семінарське заняття № 2	7	4	-	Заняття 4. Психологія навчальної діяльності курсантів. 1. Сутність процесу мотивації навчальної діяльності курсантів/студентів, з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану. 2. Види мотивів навчальної діяльності.
7			-	3	Самостійна робота. Підготовка до практичного заняття.
8	Практичне заняття № 1	2	2	-	Заняття 5. Психологія навчальної діяльності курсантів. 1. Методи формування позитивних мотивів навчання та їх використання у практичній діяльності.
Тема 3. Психологія особистості курсанта.					
9	Лекційне заняття № 3	4	2	-	Заняття 6. Психологія особистості курсанта. 1. Основні етапи історії досліджень особистості. 2. Базові категорії психології особистості: індивід, особистість, індивідуальність. 3. Психологічна структура особистості та теорії психічного розвитку особистості.
10			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
11	Семінарське заняття № 3	4	4	-	Заняття 7. Психологія особистості курсанта. 1. Індивідуально-психологічні властивості особистості. 2. Соціально-психологічна характеристика особистості.
12	Лекційне заняття № 4	6	4	-	Заняття 8. Психологія особистості курсанта. 1. Психологічні чинники успішного навчання курсантів. 2. Розвиток пізнавальної сфери курсантів. 3. Вплив характеру та темпераменту на пізнавальні здібності курсанта. 4. Розвиток здібностей курсантів в процесі їх навчання.
13			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на групове та практичне заняття.

14	Групове заняття № 1	4	2	-	Заняття 9. Психологія особистості курсанта. 1. Розвиток і формування особистості. 2. Психологічні особливості курсантського віку.
15			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал що передусе та підготуватись до практичного заняття.
16	Практичне заняття № 2	2	2	-	Заняття 10. Психологія особистості курсанта. 1. Виконання методики "Опитувальник К. Роджерса для визначення адаптованості / дезадаптованості особистості". 2. Вправа для особистісного самопізнання і саморозвитку.
Тема 4. Психологія колективу курсантів.					
17	Лекційне заняття № 5	8	4	-	Заняття 11. Психологія колективу курсантів. 1. Соціальна психологія малої групи. 2. Військовий колектив, як різновид малої соціальної групи. 3. Психологічні особливості курсантської групи.
18			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до групового заняття.
19	Групове заняття № 2	4	4	-	Заняття 12. Психологія колективу курсантів. 1. Характеристика групових явищ (лідерство та керівництво, груповий тиск, міжособистісне спілкування, згуртування). 2. Комунікативна сторона спілкування (обмін інформацією, зворотній зв'язок, бар'єри, вплив). 3. Перцептивна сторона спілкування (механізми соціальної перцепції, формування першого враження, стереотипи). 4. Інтерактивна сторона спілкування (стратегії взаємодії, структура взаємодії, структура конфліктної взаємодії).
Тема 5. Психологія професійної діяльності викладача.					
20	Лекційне заняття № 6	7	4	-	Заняття 13. Психологія професійної діяльності викладача. 1. Проблема мотивації в психології. 2. Психологічні особливості діяльності викладача.
21			-	3	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на

					семінарське заняття.
22	Семінарське заняття № 4	7	4	-	Заняття 14. Психологія професійної діяльності викладача. 1. Сутність та етапи професійного становлення. 2. Професійне самовизначення особистості та його етапи. 3. Складові та чинники професійного становлення. 4. Поняття професіоналізму.
23			-	3	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до групового заняття.
24	Групове заняття № 3	2	2	-	Заняття 15. Психологія професійної діяльності викладача. 1. Особливості розвитку професійної спрямованості та компетентності викладачів від етапу професійної адаптації до етапу професійної майстерності. 2. Особливості розвитку професійної компетентності та окремих професійно-важливих якостей у викладачів. 3. Особливості розвитку професійної спрямованості викладачів. 4. Особливості зияву чинників, які впливають на успішність професійного становлення викладачів.
Тема 6. Психологія здоров'я викладача					
25	Лекційне заняття № 7	4	2	-	Заняття 16. Психологія здоров'я викладача. 1. Професійне вигорання як психологічна проблема 2. Симптоми, чинники та стадії професійного вигорання. 3. Причини виникнення конфліктів. 4. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів : курсантів.
26			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
27	Семінарське заняття № 5	6	4	-	Заняття 17. Психологія здоров'я викладача 1. Кризи професійного становлення та їх подолання 2. Професійні деструкції, вигорання – їх профілактика та подолання.
28			-	2	Самостійна робота. Підготовка до групового та практичного заняття.
29	Групове	2	2	-	Заняття 18. Психологія здоров'я викладача

	заняття № 4				1. Особистісні опитувальники та їх застосування. 2. Зикристання проєктивних методик.
30	Практичне заняття № 3	2	2	-	Заняття 19. Психологія здоров'я викладача 1. Методики діагностики професійного вигорання та їх застосування.
	Всього	90	60	30	

Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі

Загальна мета навчальної дисципліни (предмету навчання):

Вивчення дисципліни має на меті оновити, розширити і систематизувати у слухачів курсів знання з питань порядку організації та здійснення освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти.

За результатами вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні будуть бути:

здатними організовувати освітній процес у вищій військовій школі, використовувати здобуті результати для його оптимізації;

здатними до впровадження нововведень в освітню діяльність ВВНЗ;

здатними до неперервного професійного саморозвитку, самовиховання, самоосвіти та самовдосконалення, взаємодії та спілкування в різних психолого-педагогічних умовах.

Уміти:

планувати, організовувати та забезпечувати ефективність освітнього процесу в мирний час та в умовах воєнного стану.

добирати оптимальні форми та методи навчання та виховання.

демонструвати вміння добирати, аналізувати та узагальнювати інформацію, використовуючи різні джерела, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення, застосовувати різні методи педагогічного співробітництва.

Організаційно-методичні вказівки:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є порядок організації та здійснення освітнього процесу з урахуванням особливостей і досвіду організації та провадження освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах та

військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях з соціально-гуманітарних дисциплін, отриманих слухачами курсів під час навчання на першому і другому рівнях вищої освіти.

Вивчення дисципліни пов'язується з вивченням дисциплін: “Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи”, “Актуальні проблеми психології вищої військової школи”, “Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої військової школи”, “Проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MCODE”.

Військово-професійна спрямованість вивчення навчальної дисципліни забезпечується шляхом розгляду на лекціях, семінарських та практичних заняттях теоретичних положень теорії систем, теорії організації, системного аналізу, теорії управління та наукових основ планування. На усіх видах занять використовуються активні форми та методи навчання з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в арміях провідних країн світу; показом існуючих підходів щодо моделювання процесів планування та управління в організаціях. Окремо на практичних заняттях вивчаються методи підвищення ефективності процесу підготовки військових фахівців під час воєнного стану та набуваються навички вирішення конкретних практичних задач, що максимально наближені до функціональних обов'язків за посадою.

Дисципліна вивчається на лекційних, групових, семінарських і практичних заняттях.

Під час проведення лекційних занять обговорюються актуальні проблеми сучасної освіти, стан і тенденції розвитку національної і світової систем вищої освіти, сучасні проблеми національної системи вищої військової освіти в умовах воєнного часу та шляхи їх вирішення, досвід функціонування системи військової освіти в арміях провідних країн світу.

На групових заняттях викладач пояснювально-лекційним методом викладає новий матеріал, методом опитування контролює засвоєння слухачами раніше вивченого матеріалу і домагається його закріплення.

На семінарських заняттях іде обговорення найбільш актуальних питань теми.

На практичних заняттях організовується детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального використання слухачем згідно з поставленим завданням; у слухачів курсів формуються навички проведення різних форм навчальних занять відповідно до навчальної програми.

Усі заняття проводяться з обов'язковою практичною складовою з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану (обміном досвідом, виконанням ситуативних індивідуальних завдань) на навчально-

матеріальній базі кафедри психології та педагогіки, де слухачі курсів виконують ролі як здобувачів освіти, так і керівників занять.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у перевірці слухачами набутих знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

- вхідний контроль;
- поточний контроль;
- модульний (рубіжний);
- підсумковий контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення рівня знань слухачів за фахом, їх підготовленості до її вивчення. Форму контролю обирає викладач (тестування, опитування).

Поточний контроль здійснюється для перевірки ходу і якості засвоєння навчального матеріалу у період навчання, стимулювання навчальної праці слухачів і вдосконалення методики проведення занять. Результати поточного контролю є основною інформацією під час проведення модульного контролю і при визначенні підсумкової оцінки. Він проводиться в ході всіх видів занять у формі усного опитування та перевірки самостійного виконання навчальних завдань, за формою, яку обирає викладач.

Модульний (рубіжний) контроль проводиться після вивчення логічно завершеної частини (блоку змістових модулів) програми навчальної дисципліни під час проведення семінарських занять у формі письмового опитування та виступів слухачів при обговоренні питань, контрольної роботи.

Підсумковий контроль за навчальною дисципліною проводиться у складі комплексного випускного екзамену. Форма проведення підсумкового контролю комбінована, зміст і структура складових екзаменаційних тестів (контрольних завдань) за навчальною дисципліною визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів навчальних досягнень за навчальною дисципліною здійснюється за 100-бальною шкалою, за шкалою ЕКТС та національною шкалою згідно табл. 1.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
80 - 89	B	дуже добре	
65 - 79	C	добре	
55 - 64	D	задовільно	
50 - 54	E	достатньо	
35 - 49	FX	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	неприйнятно	

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: 100-бальна, ECTS та національна

Обов'язковою умовою задовільної атестації за підсумками вивчення навчальної дисципліни є відсутність заборгованостей за модульними контролями. В разі наявності академічних заборгованостей за дисципліну слухач до підсумкового контролю не допускається.

Слухачі, які мають заборгованості з поважних причин, ліквідують академічну заборгованість у термін, встановлений начальником університету.

Інформаційно-методичне забезпечення:

Нормативно-правові акти

1. Закон України “Про вищу освіту”, від 01.07.2014 р. (в чинній редакції).
2. Закон України “Про освіту”, від 5 вересня 2017 року №2145-VII. (в чинній редакції).
3. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність від 26.11.2015 р. (в чинній редакції).
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 236.
5. Концепція трансформації системи військової освіти, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1490.
6. “Положення про вищ. військов. навчальні заклади” затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 467.

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 “Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти” зі змінами.
8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників” від 21 вересня 2019 року № 800.
9. “Положення про дистанційне навчання”. Наказ МОН України від 25.04.2013 р. № 466 (в чинній редакції).
10. Наказ МО України від 09.01.2020 року № 4 “Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти”
11. Наказ МО України від 05.07.2022 року № 175 “Про організацію підготовки офіцерського, сержантського і старшинського складу у вищих військових навчальних закладах, закладах фахової передвищої військової освіти Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти”.
12. Наказ МО України від 21.12.2015р. №744 “Про затвердження Концепції дистанційного навчання у Збройних Силах України”.
13. Наказ Міністра оборони України та Міністерства освіти і науки України “Про затвердження Інструкції з планування та обліку діяльності науково-педагогічних (педагогічних) працівників вищих військових навчальних закладів (військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, навчальних центрів Збройних Сил України)” від 08.05.2002 року 155/291 зі змінами (наказ МОУ і Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України “Про затвердження Змін до Інструкції з планування та обліку діяльності науково-педагогічних (педагогічних) працівників вищих військових навчальних закладів (військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, навчальних центрів Збройних Сил України)” від 01.02.2013 року №63/71).
14. Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України” від 27. 07. 2016 року № 385 зі змінами.
15. “Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба”, введено в дію наказом начальника Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.
16. “Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба”, введено в дію наказом начальника Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

17. “Кодекс академічної доброчесності Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба”, введено в дію наказом начальника Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

18. “Положення про професійний розвиток науково-педагогічних працівників Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба”, введено в дію наказом начальника Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Основна література

19. Методика викладання у вищій школі. Назначальний посібник. Малихін О.В., Павленко І.Г., Лаврентьєва О.О., Матукова Г.І. Центр начальної літератури, 2020. – 262 с.

20. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / Каплінський В.В. Вінниця : Ніланд ЛТД, 2020. – 225 с.

21. Амеліна О.С., Цуркан О.В. Дистанційне та змішане навчання. Досвід, поради, інструменти. Вид-во: Основа, 2022. – 128 с.

22. Зайдалова Л.Г., Щокіна Н.Е. Планування і організація навчально-виховного процесу у вищій школі. – Х. : НФаУ, 2014. – 108 с.

Додаткова література

23. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ “ЦС”, 2015. – 32 с.

24. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н.І. Мачинська, С.С. Стельмах. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 180 с.

25. Жорнова О.І., Жорнова О.І. Організаційно-методичні засади викладання у вищій школі. / Навчальний посібник. Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка (Київ), 2011.- 128 с.

26. International Standard Classification of Education ISCED 2011. – UNESCO Institute for Statistics, 2012. – 34 p.

27. NATO STANAG 2019 (Edition 7) – NATO Joint Military Symbology, 16 October 2017.

Інформаційні ресурси

28. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf

Назви тем та розподіл навчального часу по видам навчальних занять

№ з/п	Види навчальних занять, контрольні заходи	Всього годин	З них		Тема та навчальні питання
			Аудиторних годин	Самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Загальні положення про вищу і вищу зійскову освіту в Україні.					
1	Лекційне заняття № 1	4	4	-	Заняття 1. Загальні положення про вищу і вищу військову освіту в Україні. 1. Передісторія вищої школи освіти в Україні. 2. Вища військова освіта в Україні. 3. Закон України “Про освіту”. 4. Закон України “Про вищу освіту”.
Тема 2. Стандарти вищої освіти.					
2	Лекційне заняття № 2	4	2	-	Заняття 2. Стандарти вищої освіти. 1. Стандарти освіти, освітні програми, кваліфікації та документи про освіту. 2. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти згідно закону “Про вищу освіту”.
3			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
4	Семінарське заняття № 2	4	2	-	Заняття 3. Стандарти вищої освіти. 1. Основні напрями модернізації вищої освіти в Україні в умовах воєнного стану. 2. Впровадження дворівневої системи підготовки фахівців. 3. Післядипломна освіта.
5			-	2	Самостійна робота. Підготовка до практичного заняття.
6	Практичне заняття № 1	2	2	-	Заняття 4. Стандарти вищої освіти. 1. Порядок розробки, введення в дію і перегляду професійних стандартів.

Тема 3. Планування освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО).

7	Лекційне заняття № 3	7	4	-	Заняття 5. Планування освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Планування навчального процесу у ВВНЗ з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану. 2. Контекстний підхід до організації та ведення освітнього процесу у вищій військовій школі. 3. Модульно-рейтинговий підхід до організації і ведення освітнього процесу у вищій військовій школі.
8			-	3	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до групового заняття.
9	Групове заняття № 1	6	2	-	Заняття 6. Планування освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Проблемне навчання у освітньому процесі ВВШ. 2. Впровадження інформаційних та інтерактивних технологій у освітній процес ВВШ.
10			-	4	Самостійна робота. Підготовка до практичного заняття.
11	Практичне заняття № 2	4	4	-	Заняття 7. Планування освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Програма навчальної дисципліни, вимоги та зміст. 2. Робоча програма навчальної дисципліни, структура та вимоги до розробки.

Тема 4. Форми організації освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО).

12	Лекційне заняття № 4	8	4	-	Заняття 8. Форми організації освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Види навчальних занять. 2. Лекція, вимоги до її організації та проведення. 3. Практичні види занять, їх призначення, структура та особливості організації та проведення.
13			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
14	Семінарське заняття № 3	8	4	-	Заняття 9. Форми організації освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Впровадження інноваційних форм освітнього процесу у ВВШ. 2. Використання активних методів навчання у вищій зійськовій школі.
15			-	4	Самостійна робота. Підготовка до практичного заняття.

16	Практичне заняття № 3	2	2	-	Заняття 1С. Форми організації освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Керівні документи з організації освітнього процесу у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 2. Відпрацювання методичних розробок до різних видів навчальних занять.
Тема 5. Методична, наукова та науково-технічна і інноваційна діяльність у ВВНЗ (ВНП ЗВО).					
17	Лекційне заняття № 5	7	4	-	Заняття 11. Методична, наукова та науково-технічна і інноваційна діяльність у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Керівні документи з організації методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій школі. 2. Організація і ведення методичної діяльності у ВВНЗ. 3. Основні завдання та зміст наукової і науково-технічної діяльності у ВВНЗ.
18					Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до групового заняття.
19	Групове заняття № 2	7	4	-	Заняття 12. Методична, наукова та науково-технічна і інноваційна діяльність у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Організація і ведення методичної, наукової та науково-технічної діяльності на факультеті. 2. Організація і ведення методичної, наукової та науково-технічної діяльності на кафедрі.
20					Самостійна робота. Підготовка до практичного заняття.
21	Практичне заняття № 4	2	2	-	Заняття 13. Методична, наукова та науково-технічна і інноваційна діяльність у ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Вимоги до ведення науково-дослідних робіт науково-педагогічними працівниками кафедр. 2. Організація роботи військово-наукового товариства та гуртків курсантів.
Тема 6. Планування і облік роботи науково-педагогічних працівників ВВНЗ (ВНП ЗВО).					
22	Лекційне заняття № 6	6	2	-	Заняття 14. Планування і облік роботи науково-педагогічних працівників ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Планування навчальної, методичної та наукової діяльності викладача у ВВНЗ та його підрозділах. 2. Планування науково-технічної діяльності у ВВНЗ.

23			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до практичного заняття.
24	Практичне заняття № 5	4	4	-	Заняття 15. Планування і облік роботи науково-педагогічних працівників ВВНЗ (ВНП ЗВО). 1. Індивідуальний план роботи науково-педагогічного працівника, вимоги та зміст. 2. Порядок сформулювання заявки на складання розкладу занять з навчальної дисципліни.
Всього		75	46	29	

Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої школи

Загальна мета навчальної дисципліни (предмету навчання):

Метою дисципліни є формування у слухачів курсів твердих уявлень щодо педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника вищої військової школи та шляхів її досягнення і вдосконалення в мирний час та в умовах воєнного стану.

За результатами вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні будуть бути:

здатними використовувати сучасні шляхи професійного розвитку, підвищувати педагогічну культуру та формувати педагогічну майстерність;

здатними використовувати риторичні знання для підготовки й проведення успішних публічних виступів, досягнення цілей педагогічної діяльності;

Знати:

шляхи, методи, засоби професійного самовдосконалення, підвищення педагогічної майстерності;

закони і принципи ораторського мистецтва, методики підготовки та виступу публічних промов різних типів, технік управління увагою аудиторії.

Уміти:

побудувати ефективну взаємодію з аудиторією залежно від ситуації спілкування та жанру публічного виступу.

Володіти вербальними та невербальними засобами спілкування, технікою й культурою мовлення.

Організаційно-методичні вказівки:

Предметом дисципліни є сутність та закономірності розвитку педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника вищої військової школи як однієї з основних складових частин його педагогічної культури.

Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях з соціально-гуманітарних дисциплін, отриманих слухачами курсів під час навчання на першому і другому рівнях вищої освіти.

Вивчення дисципліни пов'язується з вивченням дисциплін: “Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи”, “Актуальні проблеми психології вищої військової школи”, “Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі”, “Проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MOODLE”.

Військово-професійна спрямованість вивчення навчальної дисципліни забезпечується шляхом відведення частини навчального часу для придбання слухачами курсів практичних навичок у проведенні пробних лекцій для однокурсників та їх ознайомлення з рівнем педагогічної майстерності кращих науково-педагогічних працівників університету.

При вивченні дисципліни застосовуються лекції, семінарські, групові та практичні заняття (тренінги) за розкладом навчальних занять і самостійна робота слухачів курсів. Значна роль у навчанні педагогічній майстерності відводиться основам ораторського мистецтва, з яким слухачі курсів, напевно, зустрінуться вперше.

На семінарських заняттях іде обговорення найбільш актуальних питань теми.

На групових заняттях викладач пояснювально-лекційним методом викладає новий матеріал, методом опитування контролює засвоєння слухачами раніше вивченого матеріалу і домагається його закріплення.

На практичних заняттях організовується детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального використання слухачем згідно поставленим завданням. також прищеплення тим, хто навчається, навиків щодо проведення різних форм навчальних занять з урахуванням досвіду підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

Усі заняття проводяться з обов'язковою практичною складовою (обов'язковим обміном досвідом, виконанням ситуативних індивідуальних завдань) на навчально-матеріальній базі кафедри психології та педагогіки де виконують ролі, як здобувачів освіти, так і керівників занять.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у перевірці слухачами набутих знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

- вхідний контроль;
- поточний контроль;
- модульний (рубіжний);
- підсумковий контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення рівня знань слухачів за фахом, їх підготовленості до її вивчення. Форму контролю обирає викладач (тестування, опитування).

Поточний контроль здійснюється для перевірки ходу і якості засвоєння навчального матеріалу у період навчання, стимулювання навчальної праці слухачів і вдосконалення методики проведення занять. Результати поточного контролю є основною інформацією під час проведення модульного контролю і при визначенні підсумкової оцінки. Він проводиться в ході всіх видів занять у формі усного опитування та перевірки самостійного виконання навчальних завдань, за формою, яку обирає викладач.

Модульний (рубіжний) контроль проводиться після вивчення логічно завершеної частини (блоку змістових модулів) програми навчальної дисципліни під час проведення семінарських занять у формі письмового опитування та виступів слухачів при обговоренні питань, контрольної роботи.

Підсумковий контроль за навчальною дисципліною проводиться у складі комплексного випускного екзамену. Форма проведення підсумкового контролю комбінована, зміст і структура складових екзаменаційних тестів (контрольних завдань) за навчальною дисципліною визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів навчальних досягнень за навчальною дисципліною здійснюється за 100-бальною шкалою, за шкалою ЄКТС та національною шкалою згідно табл. 1.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
80 - 89	B	дуже добре	
65 - 79	C	добре	
55 - 64	D	задовільно	
50 - 54	E	достатньо	
35 - 49	FX	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	неприйнятно	

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: 100-бальна, ECTS та національна

Обов'язковою умовою задовільної атестації за підсумками вивчення навчальної дисципліни є відсутність заборгованостей за модульними контролями. З разі наявності академічних заборгованостей за дисципліну слухач до підсумкового контролю не допускається.

Слухачі, які мають заборгованості з поважних причин, ліквідують академічну заборгованість у термін, встановлений начальником університету.

Інформаційно-методичне забезпечення:

Нормативно-правові акти

1. Закон України "Про вищу освіту", від 01.07.2014 р. (в чинній редакції).
2. Закон України "Про освіту", від 5 вересня 2017 року №2145-VII. (в чинній редакції)
3. Державні та відомчі нормативно-правові акти, що стосуються питань організації освітньої діяльності.

Основна література

4. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи: підручник. / Красницька Ольга. – Київ : Видавничий дім "Кондор", 2020. - 528 с.
5. Філатова Л.С. Педагогічна майстерність : навч. посіб. / Л. С. Філатова. - Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.
6. Красницька Ольга. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації : практикум. Київ : ЦП "КОМПРИНТ", 2019. - 110 с.
7. Зайченко І.В., Теслиук В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої

- школи : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. - 484 с.
8. Теслюк В.М. Формування педагогічної майстерності майбутнього викладача: теоретико-методичний аспект: монографія. Київ : Ліра-К, 2018. - 260 с.
 9. Куньч Зоряна, Городиловська Галина, Шмілик Ірина. Риторика : підручник. 2-ге вид.. доп. Львів : вид-во Львівської політехніки, 2018. 496 с.
 10. Красницька О. В. Методичні рекомендації для забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи”. Київ : ЦП “КОМПРИНТ”, 2018. 128 с
 11. Вандишев В. М., Переломова О. С. Риторика у філософсько-комунікативному вимірі : підручник. Київ, 2017. 492 с.
 12. Зайченко І. В. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник. Київ : Ліра-К, 2016. 484 с.
 13. Куньч З. Й. Риторика : підручник. Львів : вид-во Львів. політехніки, 2016. 494 с.
Додаткова література
 14. Красницька О. В. Методичні рекомендації для забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Педагогічна риторика та культура спілкування”. Київ : ЦП “КОМПРИНТ”, 2018. 74 с.
 15. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи : підручник. Київ : вид-во Ліра-К, 2015. 340 с.
 16. Ораторське мистецтво : підручник / М. П. Требін та ін. ; за ред. М. П. Требіна, Г. П. Клімової. 2-ге вид. Харків: Право, 2015. 208 с.
 17. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посіб. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
 18. Педагогічна майстерність : підручник / [І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І.А. Зязюна]. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
 19. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості : підручник / Сисоева С.О. – К. : Міленіум, 2006. – 346 с.
Інформаційні ресурси
 20. Національна Академія педагогічних наук України: <http://naps.gov.ua/>
 21. Педагогічна та психологічна література. Режим доступу: <http://www.psych.kiev.ua/> Педагогічна та психологічна література (джерела)/
 22. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>

23. Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Короленка: <http://korolenko.kharkov.com/>
24. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна: <http://www.librari.univer.kharkov.ua/>
25. Комунікативна культура педагога [Електронна бібліотека]. – Режим доступу : <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=14239&chapter=15>.
26. Сутність педагогічного спілкування [Електронна бібліотека]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/11711113/pedagogika/sutnist_pedagogichnogo_spilkuvannya

Назви тем та розподіл навчального часу по видам навчальних занять

№ з/п	Види навчальних занять, контрольні заходи	Всього годин	З них		Тема та навчальні питання
			Аудиторних годин	Самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Педагогічна культура науково-педагогічного працівника.					
1	Лекційне заняття № 1	4	2	-	Заняття 1. Педагогічна культура науково-педагогічного працівника. 1. Педагогічна культура науково-педагогічного працівника вищої військової школи, її сутність та зміст. Характеристика основних складових частин педагогічної культури. 2. Особистісні та професійні якості науково-педагогічного працівника у структурі педагогічної культури. 3. Шляхи формування педагогічної культури науково-педагогічного працівника.
2			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
Тема 2. Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника і напрями її формування.					

3	Лекційне заняття № 2	4	2	-	Заняття 2. Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника і напрями її формування. 1. Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої військової школи як одна із складових його педагогічної культури. 2. Сутність та зміст педагогічної майстерності, характеристика її складових частин: професійна компетентність, педагогічна творчість, гуманістична спрямованість, педагогічна техніка, педагогічні здібності. 3. Умови і шляхи формування та вдосконалення педагогічної майстерності в умовах воєнного стану.
4			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
Тема 3. Педагогічна техніка.					
5	Лекційне заняття № 3	4	2	-	Заняття 3. Педагогічна техніка. 1. Структура педагогічної техніки науково-педагогічного працівника ВВШ. 2. Ораторське мистецтво, як складова педагогічної майстерності. Характеристика особливостей мовлення військового фахівця. 3. Техніка мови науково-педагогічного працівника вищої військової школи. Дихання, дикція, голос, їх загальна характеристика.
6			-	2	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
7	Групове заняття № 4- 11	16	8	-	Майстер-класи інструкторів, які брали участь у програмі МСР (DEEP): Заняття 4. Принципи андрагогіки. Заняття 5. Мотивація курсантів (студентів). Заняття 6. Результати навчання. Заняття 7. Оцінювання і оцінка. Заняття 8. Рефлексія і зворотний зв'язок у навчанні. Заняття 9. Активні методи навчання. Заняття 10. Метод проектів. Заняття 11. Зворотний дизайн у плануванні заняття.

8			-	8	Самостійна робота. Вивчити та поглибити матеріал занять майстер-класів
Тема 4. Педагогічне спілкування як основа педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника.					
9	Лекційне заняття № 4	6	2	-	Заняття 12. Педагогічне спілкування як основа педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника. 1. Поняття про спілкування. 2. Функції педагогічного спілкування. 3. Основні стилі спілкування. 4. Стратегії та тактики спілкування.2.
10			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до семінарського заняття.
11	Семінарське заняття № 1	4	2	-	Заняття 13. Педагогічне спілкування як основа педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника. 1. Психологічні бар'єри у спілкуванні: поняття, типи та шляхи подолання. 2. Комунікативні бар'єри у спілкуванні.
12			-	2	Самостійна робота Підготуватися до практичного заняття
13	Практичне заняття № 1	2	2	-	Заняття 14. Педагогічне спілкування як основа педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника. 1. Причини, види та типи конфлікту. 2. Конфлікти у професійному спілкуванні: шляхи запобігання і розв'язання.
Тема 5. Лекторська майстерність науково-педагогічного працівника.					
9	Лекційне заняття № 5	6	2	-	Заняття 15. Лекторська майстерність науково-педагогічного працівника. 1. Вимоги до сучасної лекції в умовах ВВНЗ. Структура лекції. 2. Особливості методики проведення різних видів лекцій (проблемна, візуалізація, бінарна, дискусія та конференція).
10			-	4	Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до семінарського заняття.
11	Семінарське заняття № 2	4	2	-	Заняття 16. Лекторська майстерність науково-педагогічного працівника. 1. Способи активізації пізнавальної діяльності слухачів. 2. Риторична майстерність викладача.

12		-	2	Самостійна робота. Підготуватися до практичного заняття.
13	Практичне заняття № 2	2	2	- Заняття 17. Лекторська майстерність науково-педагогічного працівника. 1. Особливості підготовки публічного виступу. 2. Практичні поради викладачам щодо використання невербальних засобів спілкування.
Тема 6. Самоосвіта та самовдосконалення науково-педагогічного працівника.				
14	Лекційне заняття № 6	4	2	- Заняття 18. Самоосвіта та самовдосконалення науково-педагогічного працівника. 1. Шляхи самоосвіти та самовдосконалення науково-педагогічного працівника. 2. Імідж науково-педагогічного працівника. Чинники формування іміджу сучасного викладача ВВНЗ.
15			-	2 Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготувати доповіді і виступи на семінарське заняття.
16	Семінарське заняття № 3	4	2	- Заняття 19. Самоосвіта та самовдосконалення науково-педагогічного працівника. 1. Підвищення кваліфікації науково-педагогічного працівника. 2. Педагогічні майстер-класи. Авторські методики викладання.
17			-	2 Самостійна робота. Вивчити матеріал лекції та підготуватися до групового заняття.
Всього		60	30	30

Проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі MOODLE

Загальна мета навчальної дисципліни (предмету навчання):

Метою дисципліни є формування знань та набуття умінь щодо проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі Moodle у вищій військовій школі; обґрунтування та засвоєння сучасних і перспективних концепцій інформаційної підтримки процесу навчання в мирний час та в умовах воєнного стану.

За результатами вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні будуть бути:

здатними розробляти електронні курси для дистанційного навчання на платформі Moodle;

здатними до неперервного професійного саморозвитку, самовиховання, самоосвіти та самовдосконалення, взаємодії та спілкування в різних психолого-педагогічних умовах.

Знати:

методи розробки електронних навчальних занять на платформі Moodle;

методи розробки електронних засобів контролю результатів навчання на платформі Moodle.

Демонструвати уміння проектування електронних курсів для дистанційного навчання на платформі Moodle.

Організаційно-методичні вказівки:

Предметом дисципліни є принципи та способи розробки електронних курсів для дистанційного навчання на платформі Moodle, вона є базовою для отримання знань науково-педагогічних працівників, щодо принципів розробки електронних курсів дистанційного навчання, та формування умінь і навичок, щодо використання способів та інструментів по розробці електронних курсів дистанційного навчання.

Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях з технічних дисциплін за напрямком – інформаційні (інформаційно-комунікаційні) технології, отриманих слухачами курсів під час навчання на першому і другому рівнях вищої освіти.

Вивчення дисципліни пов'язується з вивченням дисциплін: “Актуальні проблеми педагогіки вищої військової школи”, “Актуальні проблеми психології вищої військової школи”, “Організація навчальної, методичної, наукової та науково-технічної діяльності у вищій військовій школі”, “Педагогічна майстерність науково-педагогічного працівника вищої військової школи”.

Військово-професійна спрямованість вивчення навчальної дисципліни забезпечується шляхом підготовки науково-педагогічних працівників вищої військової школи до організації навчально-виховного процесу, проведення навчальних занять, управління ефективністю навчання в мирний час та в умовах воєнного стану. На заняттях використовуються активні форми та методи навчання з урахуванням світового педагогічного досвіду. Навчальний процес з дисципліни повинен виходити з того, що слухачі курсів не мають фундаментальної педагогічної освіти, і бачити головну мету у формуванні основ педагогічного мислення.

Дисципліна вивчається на лекційних, групових і практичних заняттях.

Під час проведення лекційних занять обговорюються стан і тенденції розвитку національної і світової систем дистанційної освіти, сучасні проблеми розвитку дистанційної освіти у вищій школі та актуальні проблеми дистанційної освіти у національній системі вищої військової освіти та шляхи їхнього вирішення.

На групових заняттях викладач пояснювально-лекційним методом викладає новий матеріал, методом опитування контролює засвоєння слухачами раніше вивченого матеріалу і домагається його закріплення.

На практичних заняттях організовується детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального використання слухачем згідно поставленим завданням, також прищеплення тим, хто навчається, навиків щодо проведення різних форм навчальних занять відповідно до навчальної програми.

Усі заняття проводяться з обов'язковою практичною складовою, слухачі під час самостійної роботи розробляють електронний навчальний продукт (урок, тест тощо).

Складовсю частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у перевірці слухачами набутих знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

- вхідний контроль;
- поточний контроль;
- модульний (рубіжний);
- підсумковий контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку визначення навчальної дисципліни з метою визначення рівня знань слухачів за фахом, їх підготовленості до її вивчення. Форму контролю обирає викладач (тестування, опитування).

Поточний контроль здійснюється для перевірки ходу та якості засвоєння навчального матеріалу у період навчання, стимулювання навчальної праці слухачів і вдосконалення методики проведення занять. Результати поточного контролю є основною інформацією під час проведення модульного контролю і при визначенні підсумкової оцінки. Він проводиться в ході всіх видів занять у формі усного опитування та перевірки самостійного виконання навчальних завдань, за формою, яку обирає викладач.

Модульний (рубіжний) контроль проводиться після вивчення логічно завершеної частини (блоку змістових модулів) програми навчальної дисципліни під час проведення семінарських занять у формі письмового опитування та виступів слухачів при обговоренні питань, контрольної роботи.

Підсумковий контроль за навчальною дисципліною проводиться у складі комплексного випускного екзамену. Форма проведення підсумкового контролю комбінована, зміст і структура складових екзаменаційних тестів (контрольних завдань) за навчальною дисципліною визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів навчальних досягнень за навчальною дисципліною здійснюється за 100-бальною шкалою, за шкалою ЄКТС та національною шкалою згідно табл. 1.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
80 - 89	B	дуже добре	
65 - 79	C	добре	
55 - 64	D	задовільно	
50 - 54	E	достатньо	
35 - 49	FX	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	неприйнятно	

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: 100-бальна, ECTS та національна

Обов'язковою умовою задовільної атестації за підсумками вивчення навчальної дисципліни є відсутність заборгованостей за модульними контролюями. В разі наявності академічних заборгованостей за дисципліну слухач до підсумкового контролю не допускається.

Слухачі, які мають заборгованості з поважних причин, ліквідують академічну заборгованість у термін, встановлений начальником університету.

Інформаційно-методичне забезпечення:

Нормативно-правові акти

1. Закон України “Про вищу освіту”, від 01.07.2014 р. (в чинній редакції).
2. Закон України “Про освіту”, від 5 вересня 2017 року №2145-VII. (в чинній редакції).

Основна література

3. Амеліна О.С., Цуркан О.В. Дистанційне та змішане навчання. Досвід, поради, інструменти. Вид-во: Основа, 2022. – 128 с.
4. Дидактичний потенціал цифрових освітніх технологій для освітнього процесу: монографія. / Н.С. Саєнко, Т.П. Голуб, Ю.Е. Лавриш, В.В. Лук'яненко, І.М. Литовченко. Центр навчальної літератури, 2021. - 154 с.
5. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / Каплінський В.В. Вінниця : Ніланд ЛТД, 2020. – 225 с.

6. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. Малихін О.В., Гавленко І.Г., Лаврентьєва О.О., Матукова Г.І. Центр початкової літератури, 2020. – 262 с.
7. Кротюк В.А. Педагогічні технології та методи навчання у схемах та таблицях : навч.-метод. посіб. / В.А. Кротюк, Н.Б. Щокіна, К.О. Яндола. – Харків : ХНУПС ; Колегіум, 2019. – 98 с.
8. Методика викладання у вищій школі : Комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки магістрів усіх спеціальностей / Укл.: О.В.Винославська, – К. : КП ім. Ігоря Сікорського, 2016. – 61 с.
9. Вітченко А.О., Осьодло В.І., Салкуцян С.М. Технології навчання у вищій військовій школі : теорія і практика : навч.-метод. посіб. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2016. 272 с.
10. Білан Л. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Ніжин : ПП Лисенко, 2015. 399 с.
11. Є. Лаврентьєва, І. Павленко Методика викладання у вищій школі – К. : КНТ, 2014. – 260 с.
12. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE: Методичний посібник / Ю.В. Триус, І.В. Герасименко, В.М. Франчук // За ред. Ю.В. Триуса. – Черкаси, 2012. – 220 с.
13. Робота викладачів і студентів в системі управління навчанням Moodle : навчальний посібник / С.В. Лисоченко, Б.Б. Сусь, О.В. Третяк, В.Ф. Ходаковський. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2012. – 64 с.

Додаткова література

14. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів: навч. посібник для вищих навч. закладів / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. АПН України, Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х.: Колегіум, 2008. – 344 с.
15. Кудіна В.В. Педагогіка вищої школи / В.В. Кудіна, М.І. Соловей, Є.С. Спіцин. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
16. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту "Україна", 2006. – 402 с.
17. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К. Вища школа, 2005. – 240 с.

Інформаційні ресурси

18. Національна Академія педагогічних наук України: <http://naps.gov.ua/>
19. Педагогічна та психологічна література. Режим доступу: [http://www.psyh.kiev.ua/Педагогічна та психологічна література \(джерела\)/](http://www.psyh.kiev.ua/Педагогічна та психологічна література (джерела)/)
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
21. Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Короленка: <http://korolenko.kharkov.com/>

22. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна: <http://www.librari.univer.kharkov.ua/>

23. Система дистанційного навчання Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба: <http://moodle.hups.mil.gov.ua/login/index.php>

24. Лабораторія інноваційних технологій в освіті. Дистанційне навчання: <https://www.khadi.kharkov.ua/education/distancijne-navchannja/>

Назви тем та розподіл навчального часу по видах навчальних занять

№ з/п	Види навчальних занять, контрольні заходи	Всього годин	З них		Тема та навчальні питання
			Аудиторних годин	Самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Принципи організації дистанційного навчання. Основи розробки і подання мультимедійного навчального контенту.					
1	Лекційне заняття № 1	4	2	–	Заняття 1. Організація та запровадження дистанційного навчання. Вимоги та рекомендації щодо розробки навчального матеріалу. 1. Мета та завдання дистанційного навчання, терміни і поняття. 2. Принципи реалізації, особливості організації та забезпечення дистанційного навчання. 3. Вимоги та рекомендації щодо розробки презентацій. 4. Сучасні системи дистанційного навчання та конструктори для розробки електронних курсів.
2			–	2	Самостійна робота. 1. Сучасні технічні можливості забезпечення дистанційного навчання. 2. Методики розробки електронних курсів та презентаційного матеріалу для

				навчальних занять.
3	Групове заняття №1	4	2	– Заняття 2. Призначення, основні елементи навчальної платформи Moodle. Ролі користувачів. 1. Система дистанційного навчання Moodle, призначення та основні елементи. 2. Ролі користувачів та їх основні права. 3. Порядок реєстрації в системі Moodle
4			–	2 Самостійна робота. 1. Можливості користувачів, щодо розробки, редагування та використання елементів системи Moodle. 2. Порядок реєстрації користувачів в системі.
5	Практичне заняття №1 (МК)	4	2	– Заняття 3. Реєстрація в системі дистанційного навчання Moodle. 1. Реєстрація користувача в системі Moodle. 2. Надання ролі і прав користувачу. 3. Контроль знань за змістовним модулем 1.
6			–	2 Самостійна робота. 1. Основи розробки і подання мультимедійного навчального контенту. 2. Основні елементи системи дистанційного навчання Moodle. 3. Права користувачів відповідно їх ролям.
Тема 2. Навчальна платформа Moodle.				
7	Лекційне заняття № 2	4	2	– Заняття 4. Порядок створення та налаштування навчальної дисципліни (курсу) 1. Створення навчальної дисципліни (курсу). 2. Глобальні налаштування та режим редагування змісту навчальної дисципліни (курсу). 3. Модулі діяльності та ресурсів.
8			–	2 Самостійна робота. 1. Призначення та характеристика модулів діяльності та ресурсів. 2. Порядок створення та редагування навчальної дисципліни (курсу).
9	Групове заняття	4	2	– Заняття 5. Порядок зарахування користувачів на навчальну дисципліну (курс) та створення навчальних груп. Журнал оцінок та його основні налаштування.

	№2				1. Зарахування користувача на навчальну дисципліну (курс), його права, контроль відвідування, порядок взаємодії. 2. Створення груп та групувань в межах навчальної дисципліни (курсу). 3. Журнал оцінок та його основні налаштування.
10			–	2	Самостійна робота. 1. Взаємозв'язок модулів діяльності навчальної дисципліни (курсу) з журналом оцінок. 2. Налаштування журналу оцінок. 3. Порядок створення груп та групувань.
11	Практичне заняття №2 (МК)	4	2	–	Заняття 6. Створення навчальної дисципліни (курсу) глобальні налаштування курсу. Зарахування курсантів (студентів). Створення навчальних груп. Налаштування журналу оцінок. 1. Створення та налаштування навчальної дисципліни (курсу). 2. Зарахування курсантів (студентів). Створення навчальних груп та групувань. 3. Налаштування журналу оцінок. 4. Контроль знань за змістовним модулем 2.
12			–	2	Самостійна робота. 1. Створення та налаштування навчальної дисципліни (курсу). 2. Зарахування користувачів на навчальну дисципліну, їх розподіл по навчальним групам (групуванням). 3. Основні налаштування журналу оцінок.
Тема 3. Модуль виду діяльності “Урок”					
13	Лекційне заняття № 3	5	2	–	Заняття 7. Призначення, принципи створення та логіка побудови модуля “Урок”. 1. Загальна інформація, принцип створення навчального заняття на основі модуля діяльності “Урок”. 2. Створення модуля діяльності “Урок”. 3. Побудова та логіка проходження модуля діяльності “Урок”.
14			–	3	Самостійна робота. 1. Порядок та особливості використання сторінок модуля діяльності “Урок”.

				2. Логіка проходження (вивчення) навчального заняття на основі модуля “Урок”.
15	Групове заняття №3	5	2	– Заняття 8. Порядок налаштування модуля діяльності “Урок”. Елементи модуля діяльності “Урок”, взаємозв’язок цих елементів. 1. Налаштування модуля діяльності “Урок”. 2. Структура “Уроку” (навчального заняття). 3. Сторінка з даними, питанням, кластер, кінець сегменту.
16			–	3 Самостійна робота. 1. Послідовність налаштування модуля діяльності “Урок”. 2. Панель інструментів інформаційного поля та особливості інформаційного наповнення сторінки з даними модуля діяльності “Урок”.
17	Групове заняття №4	5	2	– Заняття 9. Порядок створення “Уроку” за лінійною та циклічною схемою, а також за схемою пастка. 1. Лінійна схема проходження “Уроку” (без оцінки та з оцінкою) 2. Циклічна схема проходження “Уроку” (з шансом та без). 3. Схема пастка (з шансом та без).
18			–	3 Самостійна робота. 1. Порядок налаштування переходів між сторінками “Уроку” (навчального заняття) за лінійною та циклічною схемами, а також за схемою пастка. 2. Підготовка текстового, графічного та мультимедійного матеріалу для створення навчального заняття на основі модуля діяльності “Урок”.
19	Практичне заняття №3 (МК)	5	2	– Заняття 10. Створення навчального заняття на основі модуля діяльності “Урок” за лінійною та циклічною схемою, а також за схемою пастка. 1. Створення навчального заняття на основі модуля діяльності “Урок” за лінійною схемою (без оцінки). 2. Створення навчального заняття на основі модуля діяльності “Урок” за циклічною схемою (з шансом та без). 3. Створення навчального заняття на основі модуля діяльності “Урок” за схемою пастка (з шансом та без). 4. Контроль знань за змістовним модулем 3.

20			—	3	Самостійна робота. 1. Принципи створення та логіка побудови модуля “Урок”. 2. Елементи модуля діяльності “Урок”, взаємозв’язок цих елементів. 3. Побудова навчального заняття на основі модуля “Урок” з використанням логічних схем
Тема 4. Модуль виду діяльності “Тест”					
21	Лекційне заняття № 4	5	2	—	Заняття 11. Призначення, принципи створення та логіка побудови модуля “Тест”. 1. Загальна інформація, принцип створення опитування на основі модуля діяльності “Тест”. 2. Створення модуля діяльності “Тест”. 3. Побудова та логіка функціонування модуля діяльності “Тест”.
22			—	3	Самостійна робота. 1. Створення опитування на основі модуля “Тест”, побудова та логіка його функціонування. 2. Типи тестових питань.
23	Групове заняття № 5	5	2	—	Заняття 12. Порядок налаштування модуля діяльності “Тест”, порядок створення тестового питання та банку питань. 1. Налаштування модуля діяльності “Урок”. 2. Початок редагування (наповнення) “Тесту”, додавання нового питання. Банк питань.
24			—	3	Самостійна робота. 1. Послідовність налаштування модуля діяльності “Тест”. 2. Категорії банку питань. Порядок додавання випадкового питання, редагування наповнення модуля “Тест” (якщо в ньому вже є питання).
25	Групове заняття № 6	5	2	—	Заняття 13. Поведінка питань при проходженні модуля “Тест”. Отримання результату. 1. Отримання результату після відправлення всього тесту. 2. Адаптивний режим (з штрафними балами та без). 3. Інтерактивно за кількома спробами.

					4. Негайно після відповіді.
26			—	3	Самостійна робота. 1. Особливості отримання результату тесту з відміткою ступеня впевненості. Особливості поведінки питань при проходженні модуля “Тест” (розкриття впливу всіх параметрів). 2. Підготовка текстового, графічного та мультимедійного матеріалу для створення тесту на основі модуля діяльності “Тест”.
27	Практичне заняття №4 (МК)	5	2	—	Заняття 14. Створення тестового опитування на основі модуля діяльності “Тест”. 1. Тест з отримання результату після відправлення всього тесту. 2. Адаптивний режим отримання результату. 3. Інтерактивно за кількома спробами та негайно після відповіді. 4. Контроль знань за змістовним модулем 4.
28			—	3	Самостійна робота. 1. Принципи створення та логіка побудови модуля “Тест”. 2. Налаштування модуля та поведінка питань при проходженні “Тесту”.
Тема 5. Можливості “SCORM пакету”, інтернет ресурсів, щодо реалізації залученості в процес навчання.					
29	Лекційне заняття № 5	4	2	—	Заняття 15. Універсальний модуль діяльності “SCORM пакет” платформи Moodle. 1. Модулі ресурсів в Moodle. Загальна інформація по модулю діяльності “SCORM”. 2. Створення та налаштування модуля діяльності “SCORM пакет”. 3. Конструктори для розробки електронних курсів.
30			—	2	Самостійна робота. 1. Аналіз можливостей сучасних конструкторів для розробки електронних курсів. 2. Стандарти інтеграції навчальних матеріалів для електронного навчання xAPI, cmi5.
31	Групове заняття № 7	5	2	—	Заняття 16. Принципи створення навчального заняття на основі модуля діяльності “SCORM пакет”. 1. Структура та відображення матеріалу навчального заняття на основі модуля діяльності “SCORM пакет”. 2. Налаштування та публікація модуля діяльності “SCORM пакет”.

32			–	3	Самостійна робота. 1. Послідовність налаштування відображення матеріалу навчального заняття на основі модуля діяльності “SCORM пакет” перед його публікацією. 2. Розробка презентації навчального заняття.
33	Групове заняття № 8	5	2	–	Заняття 17. Принципи створення тесту на основі “SCORM пакету”. 1. Структура тесту на модуля діяльності “SCORM пакет” та налаштування тестових питань. 2. Налаштування відображення тесту в навчальному занятті, або його окрема публікація на основі модуля діяльності “SCORM пакет”.
34			–	3	Самостійна робота. 1. Послідовність налаштування тесту на основі модуля діяльності “SCORM пакет” перед його публікацією. 2. Підготовка текстового, графічного та мультимедійного матеріалу для створення тесту на основі модуля діяльності “SCORM пакет”.
35	Групове заняття № 9	5	2	–	Заняття 18. Інтернет ресурси, що можуть забезпечити реалізацію залученості до процесу навчання. 1. Платформи для сумісної роботи. 2. Інформаційно-комунікаційні платформи. 3. Корегування параметрів відображення мови в конструкторах для розробки електронних курсів.
36			–	3	Самостійна робота. 1. Підготовка параметрів відображення мови в конструкторах для розробки електронних курсів. 2. Систематизація презентаційного матеріалу навчального заняття та текстового, графічного та мультимедійного матеріалу для створення тесту на основі модуля діяльності “SCORM пакет”.
37	Практичне заняття №5	5	2	–	Заняття 19. Створення навчального заняття та тесту на основі “SCORM пакету”. 1. Створення навчального заняття на основі модуля діяльності “SCORM пакет” 2. Тест на основі модуля діяльності “SCORM пакет”.

	(МК)				3. Контроль знань за змістовним модулем 5.
38			–	3	Самостійна робота. 1. Основи розробки і подання мультимедійного навчального контенту. 2. Призначення, основні елементи навчальної платформи Moodle. 3. Модулі виду діяльності “Урок”, “Тест” та “SCORM пакет”, порядок створення навчального контенту на їх основі.
39	Залік	2	2	–	Залік (Контрольна робота)
	Всього	90	40	50	